

Johan Norberg “Vooruitgang; tien redenen om naar de toekomst uit te kijken”, 2016

Voor ik de tien redenen ga noemen, even een prachtige relativering van de ‘vroeger was beter’-verhalen. Een wetenschapper noemde maar een woord waarmee hij al die ‘vroeger was beter’-verhalen naar de prullenbak wil gooien: ‘Tandheelkunde’. Dit is hilarisch, en helemaal waar, ga maar eens na hoe de tandzorg vroeger geregeld werd. Het verdoven is pas iets van eind 19^e eeuw, het uitboren en vullen van gaatjes gebeurde wel al in 19^e eeuw, bij een elite die het kon betalen, de volkstandheelkunde werd pas in tweede helft 20^e eeuw opgestart! En dan hebben we het nog maar over een heel klein onderdeel van het moderne leven.

De tien redenen:

- Voeding: in 1945 was 50% wereldbevolking ondervoed, nu 10%. En de tien procent komt voornamelijk door oorlog en slecht bestuur. En bedenk dat in die periode ook nog eens de wereldbevolking verdubbelde. Door steeds betere zaden, kunstmest en uitwisselen van goede landbouwtechnieken neemt wereldwijd opbrengst per hectare flink toe (het aantal hectare landbouwgrond is afgelopen vijftig jaar nauwelijks veranderd).
- Sanitaire voorzieningen: in 1980 had 20 % wereldbevolking een toilet en 50 % toegang tot veilig water, nu heeft 70% toegang tot toilet en 90% tot veilig water. Dit scheelt ontzettend veel in gezondheid!
- Levensverwachting: in alle eeuwen voor 20^e schommelt levensverwachting wereldwijd gemiddeld op 30%, voornamelijk veroorzaakt door kindersterfte van 30 – 50% (kindersterfte is overlijden van een levendgeboren kind voor vijfde levensjaar). Oorzaak: besmettelijke ziekten, verontreinigd water, geen sanitair, geen hygiëne, wisselende voedselvoorziening, geweld. Pas vanaf 1900 (waterleiding, riolering, vaccinatie, verbeterde gezondheidszorg, vermindering geweld door rechtstaat, democratie, mensenrechten, stijgt de levensverwachting tot nu 70 jaar.
- Armoede: in 1820 schommelde 90% van wereldbevolking op of onder armoedegrens, nu geldt dit nog maar voor 10%. En dat laatste komt voornamelijk door slecht bestuur. Oorzaak: handel, democratie, verdragen, onderwijs, ontwikkelingshulp.
- Geweld: moord en doodslag in Europa tot 1400 35 slachtoffers per jaar per 100.000 inwoners, daarna gestage daling tot nu 2 per 100.000. Oorzaak: minder oorlogen, steeds meer rechtstaat, steeds meer internationale organisaties waar geschillen worden geslecht (VN, EU, handelsverdragen). Ook: door uitvinding boekdruk veel meer kranten en boeken, dus veel meer kennis over anderen, dus angst voor anderen/vreemdelingen minder.
- Milieu: door bewustwording oorzaken vervuiling en van daaruit opleggen van bestrijding in Europa en VS steeds schonere luchten, water en gronden. Er komen wel nieuwe verontreinigingen (plastic in zee, milieurampen ontwikkelingslanden) maar ook daar komt nu bewustwording en ook eerste maatregelen. Vroeger werden milieurampen nooit hersteld, niet door beleid.
- Geletterdheid: in 1820 was 90 % van wereldbevolking analfabeet, nu nog maar 10% (kijk nog eens naar de cijfers voor armoede!). Dit is geweldig goed nieuws want door alfabetisering kan men ook leren en ideeën uitwisselen. Ontwikkeling kan zo exponentieel toenemen.
- Vrijheid: in 1800 was in 60 landen slavernij wettig toegestaan, nu in geen enkel land (in 1980 was het Afrikaanse land Mauretanië het laatste die slavernij wettig afschafte, de effectuering

vraagt nog wel aandacht, naar schatting is 4 % van bevolking nog slaaf!) Na de 'Val van de Muur' nam de rechtevrijheid enorm toe door val van vele dictatoriale machten, het aantal democratieën neemt maar toe. Helaas vraagt de kwaliteit van democratie wel aandacht, in een aantal landen staat die onder druk (Rusland, Turkije, Polen, Hongarije etc.)

- Gelijikheid: vrouwenkiesrecht, bescherming minderheden, homorechten. Steeds meer 'minderheden' worden gelijkgesteld met de 'meerderheid'. Steeds meer groepen mogen meedoen.
- Kinderen: steeds minder kinderarbeid en steeds meer scholing, kortom er wordt steeds meer in kinderen geïnvesteerd opdat zij de ontwikkeling gaande kunnen houden. Er zijn wel aandachtspunten, komt er op tijd goede initiatieven om de bedreiging van klimaatverandering tegen te gaan? Als je kijkt naar de enorme vooruitgang van afgelopen eeuw is er optimisme. Maar dan moet de huidige generatie bestuurders wel hun verantwoording nemen.

Het boek noemt het niet, maar er is nog een andere bedreiging. Afgelopen decennium kennen we een groei die voornamelijk door schulden is gegenereerd. De schulden van bedrijven, particulieren en overheden zijn enorm toegenomen. Wie gaan al die schulden terugbetalen?

Een hartverwarmend boek, er is geen enkele reden om het verleden te idealiseren, er is goede hoop voor de toekomst, maar dit kan alleen als we de ontwikkeling gaande houden, als we problemen blijven benoemen en gezamenlijk aan oplossingen blijven werken. En oplossingen zijn altijd een combinatie van voorkomen de negatieve ontwikkelingen en toepassen van nieuwe technieken die schade voorkomen/wegwerken. Dus beschermen en tegenwerken.

Ton, Kaatsheuvel 8 mei 2018